

МОДЕЛЮВАННЯ ТА ФОРМОУТВОРЕННЯ ОДЯГУ: ВИДИ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

О. І. СЕРБІН, К. Л. ПАШКЕВИЧ

Київський національний університет технологій та дизайну

Моделювання одягу – творчий етап проектування, який поділяється на два етапи: моделювання базової основи виробу (перенесення концепції моделі в конструкцію, моделювання необхідної форми створюваної моделі) та її відпрацювання в матеріалі. В процесі моделювання одягу враховують множину супутніх аспектів: асортимент виробу, функції, які забезпечує майбутній виріб, умови його експлуатації, матеріали, особливості форми, відповідність фігурі та параметрам тіла людини та інші.

Залежно від методів формоутворення одягу розрізняють конструкції спрощеного некроєного та кроєного одягу. Форми одягу, які можна отримати без розчленування їх поверхні на деталі відносяться до некроєних монолітних конструкцій. Такі вироби виготовляються шляхом вив'язування, напилення волокон із розплаву, формування з плоского матеріалу на об'ємній формі та сучасними методами ткацтва (рис. 1). Даний напрямок активно розвивається й перегукується з екологічною модою, безвідходним виробництвом, методами оптимізації виробничих процесів.

Рис. 1. Сукня, утворена напиленням з розплаву волокон, бренду Coperni з колекції Spring Summer 2023 [4]

До кроєних відносять ті вироби, які мають чіткий поділ на головні деталі (перед, спинка, рукав тощо) і також можуть мати поділ та членування всередині деталей. Необхідна форма утворюється за рахунок послідовного з'єднання всіх деталей методом, передбаченим обраною технологією виготовлення виробу. Цей варіант може надати більшу точність для відтворення форми та задуму дизайнера. В середньому кількість деталей таких виробів не перебільшує сорока. При цьому існує залежність, що чим більше деталей – тим більше шарів може мати виріб (рис. 2). Цей аспект знаходиться під впливом пануючих тенденцій та модних віянь на кожен період часу. При цьому формотворення відбувається за рахунок деформації тканини (згину, розтягнення, зминання) та зміни її просторової форми. Відомі такі методи: механічний (його також називають конструктивним), фізико-механічний, фізико-хімічний та комбіновані методи формоутворення кроєного одягу.

Рис. 2. Вироби з різною кількістю деталей бренду Louis Vuitton з колекції Spring 2025 [5]

Конструктивним методом форму отримують за рахунок повного членування деталей для проектування найбільш складних моделей [2]. За його допомогою можна змодельовати форму таким чином, що вона найкраще фіксуватиметься та утримуватиметься, бо додатково враховуються властивості тканини. Для такої будови форми можна також використовувати внутрішні каркаси, які надаватимуть формі чіткості та опори.

Формотворення фізико-механічним методом відбувається за рахунок будови матеріалу, який найчастіше має сітчасту структуру, та його здатності до драпірування, згинання та інших маніпуляцій. Це можливо завдяки зміні кута між нитками основи та утоку. За рахунок перекосу структури тканини досягається бажана форма. Для її фіксації використовують допоміжні строчки та клейові пружки. Даний метод дозволяє формувати м'які пластичні фалди та складки, які утворюються під час драпірування (рис. 3).

Фізико-хімічний метод формотворення ґрунтується на здатності волокон змінювати свій розмір та положення під дією тиску, вологи та тепла на їх молекулярну структуру завдяки їх термопластичним властивостям. Метод дозволяє уникати певних членувань чи конструктивних методів формотворення, наприклад, побудову виточок, замінюючи їх на посадку по зрізам, яку

спрасовують, підсилюючи ефект шляхом відтягування та формування тканини у ділянці випуклості. Він більш трудомісткий, однак у випадку натуральних тканин може надати кращий результат.

Моделюючи новий виріб, найчастіше працюють з такими конструктивними лініями, як: лінія плеча, пройми та її глибина, лінії талії, стегон та низу [3]. Силует та форма виробу диктують крій рукава, методи формування ліфу, прийоми моделювання кожної деталі майбутнього виробу.

Рис. 3. Сукні з драпіруванням бренду Zuhair Murad з колекції Spring 2025 [6]

Технічне моделювання одягу – метод, при якому розробка деталей проєктованого одягу відбувається на основі базової конструкції виробу [1]. При технічному моделюванні виконують такі етапи: уточнення форми та розмірів плеча, довжини виробу, ступеня прилягання по основним конструктивним ділянкам, уточнюється форма, ширина та глибина горловини, відповідно моделі моделюються формотворчі лінії, їх конфігурація та розташування, форма, довжина та кількість деталей рукава, вирішується розмір та конфігурація, місце розташування коміру та всіх конструктивно-декоративних деталей.

Важлива роль у формоутворенні відводиться виточці. Вона забирає зайву довжину чи ширину тканини, утворюючи об'єм у тій ділянці, де розміщена її вершина. Виточка може розміщуватись на різних ділянках деталей, важливо, щоб її вершина була направлена до центрів основних випуклостей у виробі. Таким чином це дає можливість легко нею маніпулювати та моделювати з неї рельєфи, підрізи, зборки, складки, драпірування, створюючи різноманіття зовнішніх ефектів для розробки нових моделей одягу.

При необхідності додати свободу до виробу, використовують методи розширення деталей. Вони бувають паралельними, конічними та комбінованими. Кожен метод вносить у виріб свій ефект, наприклад, паралельне розширення деталей виробу використовується для моделювання складок та різних зборок або драпірувань. Конічне потрібне для утворення фалд, для розширення низу деталі, утворення кльошу, які найкраще виглядають з пластичних тканин та матеріалів. При роботі з більш складною формою використовують комбіновані методи розширення, які допоможуть створити бажаний об'єм та силует виробу.

Одним з найпоширеніших методів є моделювання на площині. Відповідно задуму дизайнера обирають базову конструкцію, величини прибавок на свободу прилягання виробу до фігури людини, вносять у деталі лінії членувань, підрізів, положення складок, кокеток, вирішується найкращий метод формотворення. Результат моделювання перевіряється на першій примірці виробу, певні модельні особливості уточнюються саме на фігурі, визначається розташування дрібних декоративних деталей, корегується конфігурація ліній, що утворюють форму, для досягнення гармонії композиції виробу.

Можна зробити такі висновки: існують конструкції двох видів: некроєного та кроєного одягу. Визначено, що до методів формоутворення кроєного одягу віносять: механічний, фізико-механічний, фізико-хімічний та комбінований методи. Встановлено основні конструктивні лінії, з якими працюють під час моделювання одягу, до яких належать: лінія плеча, пройми та її глибина, лінії талії, стегон та низу. Перераховано головні етапи, які виконуються при технічному моделюванні виробів, а також різновиди методів розширення частин деталей одягу, до яких належать: паралельне, конічне та комбіноване розширення.

Література

1. Пашкевич К. Л. Дизайн одягу на засадах тектонічного підходу: методи, засоби, проектні практики: Ч.1. Конструктивне моделювання одягу: моногр. / Калина Лівіанівна Пашкевич ; КНУТД. – Київ, 2023. – 130 с.
2. Bray N. Dress Pattern Designing: The Basic Principles of Cut and Fit / Natalie Bray. – Great Britain : Wiley-blackwell, 1986. - 192 p.
3. D. Erwin. M. Practical Dress Design: Principles of Fitting and Pattern Making: Revised Edition / Mabel D. Erwin. – New York : Macmillan and Co, 1954. - 190 p.
4. «Рідка сукня» бренду Coperni з колекції Spring Summer 2023 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://gagadget.com/uk/tehnologii/173130-vau-na-parizkomu-tizhni-modi-napivogolenu-bellu-khadid-odiagli-v-ridku-sukniu-pobrizkavshi-na-neyi-z-balonchik/#!>
5. Колекція одягу Spring 2025 бренду Louis Vuitton [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://wwd.com/fashion-news/shows-reviews/gallery/louis-vuitton-spring-2025-ready-to-wear-collection-1236664379/louis-vuitton-spring-2025-ready-to-wear-collection-34/>
6. Колекція одягу Spring 2025 бренду Zuhair Murad [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://wwd.com/fashion-news/shows-reviews/gallery/zuhair-murad-spring-2025-ready-to-wear-collection-1236664320/zuhair-murad-spring-2025-ready-to-wear-30/>